

Міністерство освіти і науки України

Харківський національний педагогічний університет імені Г.С. Сковороди

Факультет іноземної філології

Історичний факультет

СХОДОЗНАВСТВО. АКТУАЛЬНІСТЬ ТА ПЕРСПЕКТИВИ

Тези доповідей

II Міжнародної науково-методичної конференції

19 березня 2021 р.

Харків – 2021

УДК 81'243
ББК 81.2
С91

Укладачі: Н.В. Руда, Л.М. Ямпольська

Організаційний комітет конференції:

Ю.Д. Бойчук – ректор, доктор педагогічних наук, член-кореспондент НАПН України (Україна)
С.В. Бережна – проректор з наукової, інноваційної і міжнародної діяльності доктор історичних наук, професор(Україна)
Д-р Кемаль Учунджу, професор, Чорноморський технічний університет (Туреччина)
Н.В. Руда – завідувач кафедри східних мов, кандидат філологічних наук, доцент (Україна)
Л.М. Ямпольська – доцент кафедри всесвітньої історії, кандидат історичних наук, доцент (Україна)
І.А. Скразловська – доцент кафедри східних мов (Україна)
Д-р Алібекіроглу Сертан - викладач кафедри турецької мови і літератури у Газіантепському університеті (Туреччина), запрошений викладач кафедри східних мов ХНПУ імені Г.С. Сковороди

Сходознавство. Актуальність та перспективи. Тези доповідей II Міжнародної науково-методичної конференції, 19 березня 2021 р. – Х.: ХНПУ імені Г.С. Сковороди, 2021. – 206 с.

Затверджено редакційно-видавничою радою Харківського-національного
педагогічного університету імені Г.С. Сковороди
протокол № 3 від 07.04.2021

До збірника увійшли тези доповідей II Всеукраїнської науково-методичної конференції «Сходознавство. Актуальність та перспективи», присвячені проблемам східної філології, освіти та виховання, методики навчання сходознавчих дисциплін, перекладу, міжкультурної комунікації, літературознавства, історії, економіки, політики, соціуму країн Сходу. Розраховано на наукових працівників, викладачів, аспірантів, студентів філологічних та історичних спеціальностей.

Видано за рахунок укладачів

УДК 81'243
ББК 81.2
С91

ЗМІСТ

СХІДНА ЛІНГВІСТИКА

Агєєва М.М., Радченко К.М. Загадкові назви Каспійського моря.....	7
Басам Санатуллах. Історична довідка про фарсі-дарі.....	8
Богдан А.А. Концепція «ребенок, сын» в китайських ідіомах чэньюй.....	11
Водолажський Д.О. Розкриття концепції «мужність» у китайських іменах.....	12
Гришина Б. М. Засоби вираження експресії в китайській мові за допомогою службових слів.....	14
Гуцуляк К.С. Сучасний сленг в китайській мові. Англіцизм, напівкалька та переклад.....	15
Дмитренко А. А. Продуктивні словотвірні моделі китайського мовного матеріалу названий фруктів і овочів.....	16
Долгополова Д. С. Інтернет-сленг в китайській мові.....	18
Донченко М.О. Концепт «краса» у мовній картині світу Китаю.....	19
Завгородня О.С. Концептоутворюючий аспект жіночих імен в перській мові.....	21
Ільницька М.Б. Поле семантичної реалізації колоративної лексики: пряме/переносне та конкретне/абстрактне.....	24
Кім О.В. Актуальність вивчення лексики мобільних застосунків у китайській мові.....	26
Коляда А.В. Синтаксичні особливості драматургії Лао Ше.....	27
Куліш М.О. Особливості вживання означень у п'єсі “Чайна” (茶馆).....	30
Макітренко К.О. Особливості сучасного китайського мовного етикету.....	32
Помілійко В.О. Сленг як невід’ємна частина сучасної китайської мови.....	34
Протопопова Є.П. Інверсія додатку у текстах публіцистичного стилю.....	35
Романченко А.С. Художні засоби створення сумного настрою в книзі 几米 “寂寞上场了”.....	37
Руда Н.В. Частотність безсполучникових багатокомпонентних складних речень у сучасній китайській літературній мові.....	39
Самойлова С.А. Словотвірні морфеми в назвах прикрас в китайській мові.....	40
Саніна Г.В. Ієрогліфічна парадигма японського письма: походження та перспективи щодо сучасних соціокультурних процесів.....	41
Светличная А.Ф. Особенности образования названий китайских блюд.....	44
Сусленко А.М. Труднощі перекладу колірних виразів в англійській та перській мовах: культурне порівняння.....	46
Толмачова К.М. Феномен перемикування кодів у контексті мовної ситуації в Марокко.....	48
Федорченко А.А. Графемы со значением «оружие» в современных иероглифах.....	51
Хижа І.П. Лексичні засоби створення портрета головного героя в оповіданні Мо Яня «Геній»	53
Шапаренко Е.Е. Історія вивчення стилістики у китайському мовознавстві	55

ЛІТЕРАТУРА КРАЇН СХОДУ

Быкова И.А., Пелехата К. Проблема одиночества в творчестве Кобо Абэ.....	57
Долженко А.О. Концепт любові у віршах Сюй Чжімо.....	58
Жукова М.О. Образ місяця в українській та китайській поезії.....	60
Кравчук К. Лі Бо та особлива мова його віршів.....	62
Криворучко С.К. Страх смерті в оповіданні Ді Ань «Коли ж моя черга?».....	63
Сасыкулова Ч.Т. Поэзия С. Эралиева как представителя послевоенной киргизской литературы.....	64
Смілянська О.О. Український та китайський літературний постмодернізм.....	67

3. Спешнев Н. А. Фольклор в творчестве Лао Шэ//Проблемы Дальнего Востока. М., 1983
4. Шутова Е.И. Синтаксис современного китайского языка /Е.И. Шутова. – М.: Наука, 1991. – 390 с.
5. 国际老舍学术研讨会论文选, 国际与二十世纪. 天津人民出版社, 1999.
6. 王明博, 老舍文学 "京味儿 " 特征刍议. 甘肃广播电视大学学报, 2006.

ОСОБЛИВОСТІ ВЖИВАННЯ ОЗНАЧЕНЬ У П'ЄСІ ЧАЙНА» (茶馆)

Куліш Марія Олександрівна, студентка 2 курсу

Харківський національний педагогічний університет імені Г.С.Сковороди

Науковий керівник: к.ф.н., доц. Н.В.Руда

Літературознавцям і цінувачам китайської культури давно відома постать одного із найвизначніших письменників сучасного Китаю — Лао Ше (老舍 lǎo shě). На сьогоднішній день його творчість все ще залишається актуальною і привертає увагу критиків, перекладачів і дослідників.

Відомо, що всі твори китайської літератури до реформи 20-х років минулого століття писалися мовою веньянь (文 言 wényán), опанування якої було привілеєм інтелігенції (близько 10% від усього населення). Ця писемність не відповідала запитам більшості суспільства і була важкою для розуміння. Лао Ше був одним з перших, хто почав використовувати у своїх творах розмовну мову народу — байхуа (白话 báihuà). Зараз мова веньянь майже повністю вийшла з ужитку, залишаючись лише елементом письмової мови книг, наукових публікацій, офіційних документів. Драматург та письменник Лао Ше вважається новатором — майстром народної розмовної мови, як і засновник нової української літератури І.П.Котляревський.

Завдяки засобам виразності, використанню нової лексики, діалектизмів, розмовної та письмової мови, еризації, редуплікації прикметників, він зміг продемонструвати всьому світу різноманіття та красу пекінського діалекту й багатогранність китайської мови [1, с.24-27].

З першої третини 20-го століття почалося активне дослідження творчої діяльності й доробків письменника, було опубліковано багато статей, рецензій, нотатків, доповідей [2,6,7,8,9]. Але відзначимо, що навіть зараз творча спадщина і деякі твори були досліджені більшою мірою літературознавцями, літературними критиками та значно менше були оцінені мовознавцями, як в теоретичному, так і в практичному плані. Більшість робіт мають більш презентаційний характер, а не аналітичний, який розглядав би мовні, зокрема, синтаксичні і морфологічні особливості творів або окремого періоду творчості письменника. Дослідження функціонування означень, з одного боку може доповнити теоретичні положення щодо функціонування цього другорядного члена речення, з іншого, поглиблює вивчення особливостей мови Лао Ше. Тому вважаємо запропоновану тему актуальною.

Особливу роль у творчості Лао Ше займає п'єса "Чайна", яка зображує зміни в суспільстві за 3 періоди в історії Китаю: "Сто днів реформ" (1898 р.), ера мілітаристів (1916-1928 р.), проголошення Китайської Народної Республіки (1949 р.). Тема корупції, переломний момент і розпад китайського суспільства є наскрізною темою даного твору.

У своїй роботі ми аналізуємо особливості вживання означень у реченнях п'єси "Чайна". Дослідивши різні підходи до класифікації означень у китайській мові, ми зупинилися на типології, запропонованої відомим вченим-синологом В.І. Гореловим [3, с.139-142]. Згідно з його теорією, означення можна розглядати за семантикою та за

структурою. За семантикою можна виділити 4 групи означень : якісні, відносні, присвійні, вказівні. За структурою: односкладні, двоскладні.

Проаналізувавши п'єсу Лао Ше «Чайна», ми знайшли усі види означень, які вживаються з різною частотністю. Відсоткові розрахунки наведено у таблиці 1.

Таблиця 1.

Типи означень:	Відсотки (%) :
Присвійні	41,2%
Відносні	28,5%
Якісні	27%
Вказівні	3%

З таблиці 1 видно, що найбільш вживаною групою є присвійні означення (41,2%). Наведемо приклади. 松二爷的好友，都是裕泰的主顾。 Sōng èryé de hǎo yǒu, dōu shì yùtài de zhǔgù. В даному реченні означенням є 松二爷的, що означає “добрі друзі Сун Ер’є”. 庞太监的书童。Páng tàijiàn de shūtóng служба Панга Євнуха.

Наступною групою за частотністю використання є відносні означення (28,5%), як-от: 庞太监买来的义子，后与康顺子相依为命。Páng tàijiàn mǎi lái de yì zǐ, hòu yǔ kāng shùn zǐ xiāngyī wéi mìng. Пасинок, придбаний Євнухом Пангом і Кан Шунзі, підтримували один одного.

包办酒席的厨师傅。Bāo bàn jiǔ xí de chú shī fù. Відповідальний за банкет шеф-кухар.

У творах Лао Ше також зустрічається велика кількість якісних означень (27%). Наприклад, 说评书的名手。Shuō píngshū de míngshǒu. Відомий вуличний оповідач. 这里卖茶，也卖简单的点心与饭菜。Zhèlǐ mài chá, yě mài jiǎndān de diǎnxīn yǔ fàncai. В даному реченні означенням є 简单的 — простий, легкий.

Необхідно зазначити, що, у п'єсі «Чайна» Лао Ше майже не використовує вказівні означення, лише 3% від загальної кількості зібраного матеріалу. Ми змогли виділити тільки декілька прикладів, як-от: 我们现在就要看见这样的一座茶馆。Wǒmen xiànzài jiù yào kànjiàn zhèyàng de yīzuò cháguǎn. В даному реченні означенням є 这样的, що означає “таким чином”.

这儿的茶钱我候啦！Zhè'ér de chá qián wǒ hòu la! В наведеному прикладі означенням є 这儿的 “тутешній”.

П'єса за своєю літературною формою передбачає наявність великої кількості діалогів, написаних у формі реплік. Як правило, будь-який опис, який зустрічається в п'єсі — слова автора, ремарки (авторські епілоги до змісту текстів) або передмова до п'єси. За нашими спостереженнями діалоги в п'єсі “Чайна” зазвичай лаконічні, стислі, ємні за своєю формою. Герої п'єси передають у своїх репліках основні факти, думки, відношення і переживання до якоїсь події, не звертаючи увагу на опис деталей. Саме автор наголошує на описі інтер'єру, навколишнього середовища, подій і переломних моментів в тексті та за допомогою означень намагається більш детально описати і розкрити події, характер і образи персонажів. Виділені означення найчастіше використовуються в ремарках, описі персонажів п'єси і майже не зустрічаються в діалогах.

В результаті проведеного аналізу ми дійшли до висновків, що у п'єсі зустрічаються всі види означень, які виділяються вченими-синологами з різною частотністю, за структурою більша частина означень у п'єсі є двоскладними і багатоскладними. За використанням в тексті домінують у словах автора.

ПЕРЕЛІК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Сходознавство. Актуальність та перспективи. — Х.: 2020. — 25 с. (Коляда А.В. Особливості використання пекінізмів на лексичному рівні у п'єсі Лао Ше "Чайна")
2. Антиповский А. А. Раннее творчество Лао Шэ. Темы, герои, образы. — М.: Наука, 1967. — 185 с.
3. Горелов В.И. Теоретическая грамматика китайского языка. — М.: Просвещение, 1989. — 318 с.
4. Карпека Д.А. Синтаксис китайского языка: единицы и структуры. — СПб.: Восточный экспресс, 2019. — 504 с.
5. Лао Шэ. Мой творческий опыт. *Полное собрание починений Лао Шэ*. — Пекин: "Жэньминь вэньсюэ", 1999.
6. Литвинова М.А. Идейно-художественное своеобразие романа Лао Шэ "Сказители". — Мн.: 2019. — 53 с.
7. Родионов А.А. Лао Шэ и проблема национального характера в китайской литературе XX в. — СПб.: Евразия, 2006. 295 с.
8. Савтырева А. А., Л. А. Шустова Грамматические и лексические особенности диалектов китайского языка./А. А. Савтырева, Л. А. Шустова – «Молодая наука», 2012.
9. Семанов В.И. Лао Шэ о сатире и юморе// Теоретические проблемы изучения литератур Дальнего Востока. — М., 1977.
10. 朱洪军. 外国人实用汉语语法. 北京市海淀区学院路 15 号, 2008.

ОСОБЛИВОСТІ СУЧАСНОГО КИТАЙСЬКОГО МОВНОГО ЕТИКЕТУ

Макітренько Катерина Олександрівна, студентка 3 курсу

Харківський національний педагогічний університет імені Г.С. Сковороди

Науковий керівник: к.ф.н., доц. Н.В. Руда

З огляду на те, що культури країн Заходу та Сходу помітно відрізняються своїми традиціями, особливості мовного етикету Китаю з першого погляду можуть здаватися дивними для нас. Але кожне правило можна зіставити з культурними цінностями Сходу і знайти йому пояснення.

Питання мовного етикету в Китаї не можна розглядати окремо від традиційних цінностей культури китайського народу. У «Тринадцятикнижжя», збірку текстів конфуціанства, входить три твори:

«周礼» - Zhōu lǐ - етико-ритуальні норми (епохи) Чжоу; «仪礼» - Yí lǐ, зразкові церемонії і етико-ритуальні норми; «礼记» - Lǐ jì, записки про етико-ритуальних нормах. В основі правил 礼 - Lǐ лежать помірність, повага до інших, особливо до старших, гідність і почуття пристойності та доброчесності. Слова і вчинки людини повинні бути зважені та строго відповідати прийнятій для даного випадку нормі, орієнтовані на відомий і шанований еталон.

Інтерес до даної теми та її актуальність обумовлені тим, що в даний час навчання китайській мові інтенсивно розвивається, і успішність контактів з носіями мови багато в чому залежить від правильної поведінки сторін. Дотримання мовного етикету сприяє швидкому взаєморозумінню і позбавляє від непотрібних непорозумінь. Наведемо приклад: згідно китайському мовному етикету, звертатися безпосередньо на ім'я можуть тільки друзі або родичі. Тому прийнято до співрозмовника або колеги звертатися тільки на прізвище з додатком різних слів звернення. Наприклад, 王 老师 (Wáng lǎoshī) - учитель Ван, 丁小姐 (Dīng xiǎojiě) - міс Дін. 李大夫 (Lǐ dàifu) - доктор Лі.